

HİKÂYELER - 1

MEHMET SEYDA

MEHMET SEYDA, (1919-1986)

Günümüz hikâye ve romancılarından Mehmet Seyda İstanbul'da doğdu. İstanbul Pertevniyal Lisesi'ni bitirdi. Önceleri memur olarak çalışan Seyda daha sonra Basın İlan Kurumu'nda göreve başladı.

İlk hikâyeleri *Ses, Tan, Yeni Adam, Yedigün, Yeni Edebiyat* dergilerinde yer aldı. *Ne Ekersen* adlı romanı Yunus Nadi Armağanları'nda dereceye girdi. Bundan sonra *Yelken, Yeditepe, Dost, Yeni Dergi, Yeni Ufuklar, Varlık, Türk Dili* dergilerinde yazıları çıktı.

Bir Gün Büyüyeceksin ile Doğan Kardeş Çocuk Romanı Armağanı'nı, *Yanartaş* ile TRT 1970 Başarı Ödülü'nü, *İhtiyar Gençlik* ile May Edebiyat Ödülü'nü, *İçer Dönük* ve *Atak* ile Türk Dil Kurumu 1974 Ödülü'nü kazandı.

İÇİNDEKİLER

Hastalar	11
“Baba”	20
(G) özleme Dayalı Mednan Bey - Cemal Bey Çekişmesi ya da Casus - Karpuz Hikâyesi	28
Anahtarcı Salih	41
Evimin Erkeği.....	103
İpe Çekilecek Herif.....	122
Erkekâmet	130
Başgöz Etme Zamanı	137
Allahlık Feyzi Bey	151
Bir Varmış - Bir Yokmuş	165
Garnizonda Bir Olay.....	173
İlgisiz	191
Yangın.....	209

MEHMET SEYDA BUGÜN ANILIYOR

Türk edebiyatının önemli, unutulmayan adlarından Mehmet Seyda bugün anılıyor. Anma davetiyesinin başlığını okuyalım: “Cemal Süreya Kültür Sanat Derneği Etkinliği-Mehmet Seyda’yı Anma Günü. Hatay Restaurant.”

Anma programı şöyle:

Saat 15:00’te Göztepe Sahrayıcedid Mezarlığı’ndaki mezarı başında tören.

Daha sonra saat 16:00’da Hatay Restaurant’da konuşmalar gerçekleştirilecek. Açılışı Aslı Durak yapacak.

Şeyma Ertun’un yöneteceği toplantıda, konuşmacılar Adnan Binyazar, Adnan Özyalçınar, Burhan Günel, Celâl Özcan, Ertan Mısırlı, Zuhâl Tekkanat’tan oluşuyor.

Mehmet Seyda, Türk edebiyatında öyküleri ve romanlarıyla iz bırakmış bir addır.

Birçok ödül kazanmıştır.

Ne yazık ki çalاکalem hazırlanan birçok öykü antolojisinde unutulmuştur.

Oysa Mehmet Seyda’sız bir öykü antolojisi her zaman eksiktir.

Bu konuda özellikle adını anmak istediğim, hazırladığı öykü antolojisinde onun öykülerine yer veren Mehmet Hengirmen’dir.

Onun hazırladığı *Edebiyat Dostları* kitabından onlarca sayfa alıntı yapıp, kaynakçalarında uzun bir listeyi Seyda’nın oluşturmasına rağmen, öykü bahsinde adını anmayan edebiyat tarihçileri bile var ne yazık ki!

Mehmet Seyda’nın iki öykü seçmesine de önsöz yazdım.

Birini Altın Kitaplar Yayınevi yayımladı, seçmelerin adı *Kapatma* idi.

İkinci önsözü Dünya Yayınları için yazmıştım, basılmadı, yeni mevsimde onu okuyabileceksiniz ümidindeyim.

Dostluğunu severdim, sürekli yazan, edebiyatı yirmi dört saat yaşayan bir yazardı.

Başkalarının da okunması, tanınması için çaba gösteren biriydi.

Bir Gün Büyüyeceksin romanıyla birincilik ödülünü kazanmıştı.

Yeni bir dergi çıkarmak için Kazım Taşkent ile buluşmaya gittiğinde, yarışmanın seçiciler kurulu üyesi Tahir Alangu'yu, Demir Özlü'yü, beni de toplantıya götürmüştü. Birlikte bir dergi çıkaralım diye.

* * *

Edebiyat Dostları, hâlâ alanının aşılmamış örneği olarak duruyor, herkes ondan yararlanıyor, ona başvuruyor. Çünkü bir öykücü ustalığıyla, eleştirmenin, yazarın hem kişiliğini yansıtmış hem portresini çizmiş hem de edebiyat ortamındaki yerini konumunu saptamıştı.

Edebiyat tarihi, eleştiri tarihi üzerine hangi kitabı okusam, mutlaka o kitabın adı geçer. Eğer edebiyat tarihinin bir süreklilik ve birbirine halkalanmış özelliğini kabul ediyorsak, ki etmeliyiz, Sait Faik Abasıyanık çizgisini sürdüren, onu geliştiren, aynı okuma lezzetini veren kişinin Mehmet Seyda olduğunu belirtmeliyim.

Benim edebi bellek antolojimde ondan birçok öykü adı yer alır.

Bildiğimiz, sık rastladığımız tipleri anlatmak, edebiyata getirmek zordur.

Çünkü o öyküleri okuduktan sonra, bildiğimizi, tanıdığımızı sandığımız kişileri ancak bize iyi bir yazar tanıtabilirmiş yargısına varırız, işte Mehmet Seyda böyle bir yazardır.

Yalın bir gerçekçilik tanımı, onun yazı tekniğini özetleyebilir.

Trajedi dönemi öldü, ama dram dünya var oldukça herkesin hayatına sızacaktır.

Seyda, günlük yıkılmışlıkları, kırılğanlıkları, yaşamın temposu içinde çözmeye çabaladığımız, çoğu zaman da çözemediğimiz sorunları ustaca yazmıştır.

İyi bir edebiyat okuru mutlaka Beyaz Duvar'ı, Evimin Erkeği'ni, Garnizonda Bir Olay'ı anımsar. Beğendiklerim listesi uzayabilir. Öykücülüğünün yaratıcı sürecini bir konuşmasında özetlemiştir:

“Can yaktığımız için, canımızı yaktıkları için, çeşitli nedenlerle yürek acısı çektiğimiz için, sevindirildiğimiz için ya da korkutulduğumuz için unutulmazlık kazanan bu zaman parçalarında ruhsal gerilimin de doruk noktasına çıktığına, bizleri ya yıkarak ya da yücelterek herhâlde değiştirdiğine inanmışımdır. Böylesi zaman parçalarını, öykünün en çok yoğunlaşıp etkin olabileceği kaçınılmaz fırsatlar saymışımdır.”

İYİ bir öykücüyü, iyi bir romancıyı anma günleri dışında, onun adına sempozyumlar düzenleyerek de yaşatmalıyız.

Doğan Hızlan, Hürriyet Gazetesi, 15.07.2012

HASTALAR

Güneş de vurmuştu; sustalının ak parıltısı şimşeklenip üç kere çaktı. Ete, sessiz, üç kere gömüldü. Her dalıp çıkışında, iç fanilasla ile havlu bezinden gömlek onun üzerindeki kanı siliyor, çelik parıltısını çoğaltıyordu. Karşısı birden karıştı. Kalabalık dalgalanıp ayaklandı. Gövdelerin çevriliş yönüne göre, kalın taş direğin dibi, kapı ağzıydı olay yeri. Hiç ses gelmiyordu. Basın ve Şeref Tribünü ile Numaralı'nın arka sıralarında oturanları bir merak aldı, ön sıradakilerin üstüne abandılar.

“N'oluyor orda yahu?”

Sarışın, zayıf bir genç adam, karşıdaki kalabalık arasında belirmiş göze batacak kadar büyümüşü.

“Birisi bıçaklandı!”

“Allah kahretsin, daha bu ilk gol!”

Yaralıdan iniltiyi andırır sesler çıkıyordu, acıdan değil, şaşkınlıktan... Esmemdi, yakışıklıydı, iri kıymdı.

“Polis, polis!”

Soldan üçüncü genç, korkudan ne yaptığını bilemez durumda, kendini kaldırıp aşağıdaki et duvarın üstüne atıyor, başlara çarparak, omuzları çiğneyerek, canını kurtarmaya çalışıyordu. Alaşağı edildi. Polisten önce iki polis görevli jandarma, sarışın, zayıf genci kollarından kavramıştı. İnsanın içine güvenlik veresiye tuğ gibiydiler; biri onun

elinden aldı sustalığı, biri elinin tersiyle suratına vurdu. Ağzı burun kanlanıverdi, zaten kızarıktı; ya kafa, ya yumruk yemiş. Kalın taş direğin dibi kendiliğinden açıldı, boşaldı. Bıçaklanan esmer, yakışıklı, iri kıyım delikanlı göründü. ‘– Doktor yok mu? – Sedye getirin! – Polis nerede? – Arkadaş koş yetiş!’

Taş direğe yığılı delikanlının kapkara, kıvırcık saçlarının bir tamı terli alınına düşmüştü. O orada bir başına, yalnızdı. Peynirli, salamlı sandviç satan çocuk, sepeti döküp saçmadan, “Adam bıçaklandı ağabeyler... Sedye, doktor!” diye bağırarak, kalın taş direk yanındaki basamakları ikişer üçer atlayıp, koşmaya başlamıştı.

Bursa malı hafif, ince, söğüt bıçaklar taşırdı Mustafa Zeren. Öldü gitti kimseye bıçak çekmeden. Bıçak taşıdığı bilinir, ona sataşılmaz, ona bulaşılmazdı. Daracık omuzluymdu, öksürürdü. Rize’de bakkaldı; çarşı içinde, küçük bir dükkânın sahibi. Damarlarından kan yerine sanki Rizespor’un renkleri akardı. Her maçta, beti benzi sapsarı, kale arkasında dururdu. Durur, kaleci ile birlikte, Rize’nin onurunu, namusunu kollayıp korurdu. Beslenmeleri yolunda leblebi, şeker dağıttığı, yetişme çağında, baldırı çıplak, gözü açık bir tayfası vardı onun, kendisine candan ve yürekten bağlı. Sönük, pörsük topu yamayıp, şişirip verirdi ellerine; iki takım olup, birbirlerine girmelerini sevinçle, övünçle, coşkuyla izlerdi. Rize’nin yüzünü ak edecek olanlar varsa, işte onlar “Haçan ye oni, ye!” Güçsüz bir yabancı takım geldiği zaman, güçlü bir takım gelip de Rize karmasına golleri sıraladığı zaman, gırtlığı böyle paralanır, böyle paralattırdı. “Ha uşaklar, de uşaklar!” Neden? Meşin top, iri bir tohum, yaramaz kurt, köşeden, bacak arasından içeri girdi mi, şehrin adına, kulübün adına, gebesin. -Hasta döşeginde belediye doktoruna içini böyle dökmüştü.- Oğlu Tahsin durmadı

İPE ÇEKİLECEK HERİF

Bu hep böyle olurdu sabahları: Çımacı halat bağlayıp iskele verdiğinde vapurdan iki kişi ya çıkar ya çıkmaz; “Elimdesiniz!” gibisine sırtarak kapıları açmaya geldiği zaman öyle mi ya? Bütün halk hurra, itiş kakış dalar, doluşurdu 7.40 vapuruna. Köyün o ağırdan alan, kasım kasım kasılan oturaklı memur tabakası, öğrencileri, iş güç sahipleri, İstanbul’a erken inip erken dönmek isteyenleri.

Vapurun kıyısında oturanlardan biri tanıdı, “Eyvah” dedi, “Bekir Bey buraya geliyor!”

Sittin senenin Bekir Bey’i, köye yeni taşınan bir genç adamı yedeğine almış. “Destur, meraba, pardon!” diyerek geliyordu gerçekten. Meraba’larına karşılık veren de oldu, veremeyen de oldu ama, bütün ayaklar çarçabuk indirildi. Düzleşen yolda, açılıveren yolda hızla ilerledi Bekir Bey. Sağına soluna, “Hele azıcık öteye bayım - baayan!” yollu hırladıktan sonra, boşaltılan yere “avı”yla birlikte çöktü. Çöktü çökmedi, “dünyadan habersiz kiracı”ya, vapura daha yeni yeni girenleri tanıtmaya koyuldu. Söze, acımsı bir gülüşle:

– Bunların hepsi bizim ahbap, diye girişmişti.

– E siz yerlisiniz tabii, dedi yanındaki, biz daha tanışamadık.

– Alayının ıçığını cıçığını bilirim yani... -Bir çeşit övünç vardı Bekir Bey’in sesinde ve bu övüncü saklamıyordu.-

Severler diyemem ama, hepsi sayarlar beni. Ödleri kopar benden, üç buçuk atarlar. -Dirsekledi genç adamı.- Neden diyeceksin, neden demelisin. Haa, bak, nedeni var bunun. Bütün kirli çamaşırlarını didiklemişimdir çünkü, avcunun içi gibi bilirim.

Şu önden binen kadana gibi kariyı alalım söz temsili. Burada, köye karşı namuslunun namuslusu geçinir, bir de bana sor. Kimse inanmaz; Beyoğlu'nda, adı defterde yazılı bir evde çalışıyor, sabah sabah oraya. Memur da-iresine, bu karı randevu evine. Adresi, eksik olmasın bir polis arkadaş var, o verdi, ondan aldım. Geçende yapılan baskında paçasını zor kurtarmış...

Adı geçen kadın eski Alaman artistlerinden Zarah Leander'i andırmaktaydı bir parça; onunki gibi iri kara gözler, boy bos.

- Ya şu beygir suratlı, sıçan gibi sarışına ne dersin, ha, ne dersin?

Yeniden dürteledi ve bayağı heyecanlanmıştı Bekir Bey:

- Kırdığı cevizin bini bir para, dedi. Köyde sana bana yüz vermez kaltak, yapacağını dışarda yapar.

İlgilendi öbürü, beğenmişti kızı:

- N'apar?

Elini bir sallayış salladı Bekir Bey, sorulur mu, sarışının da "künyesi" anlaşıldı artık.

- Arkadan gelen kahverengiliyi gördün mü? Bak canım, şu kurula kurula, küçük dağları ben yarattım dercesine yürüyen? İşte onun, ha işte onun, uzağa gitme, iki yıl önce açlıktan nefesi kokardı.

- Sahi mi?

- Sahi misi var mı paşam? diye soludu Bekir Bey. -Hırslanmış.- Dünya demişler, hâlimden belli değil mi yani? Allah birisine "Yürü ya kulum" demesin; yoktan parti icat eder de gene yürütür. Dört nallı eşeği adam yapar.